

Nr 119.

Godkänd av första kammaren den 16 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 16 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om viss frihet från skatt till staten för aktiebolaget elektrolytverken m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 25.)

Till Konungen.

I proposition, nr 91, av den 8 februari 1918 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att aktiebolaget elektrolytverken må till och med utgången av det kalenderår, under vilket bolagets anläggningar, inberäknat däri bundet material, amorterats, fritagas från annan till kronan utgående skatt än inkomst- och förmögenhetsskatt samt extra inkomst- och förmögenhetsskatt,

dels ock till tecknande för statens räkning av aktier i bolaget för 1,000,000 kronor jämte därå belöpande stämpel å *tilläggsstat* för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,010,000 kronor, att utgå av lånemedel och genom riksgäldskontoret i mån av behov tillhandahållas statskontoret.

Denna proposition har i vad den avser medgivande att för statens *Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 49 häft. (Nr 119—120.)* 1

räkning teckna aktier i bolaget blivt i särskild skrivelse av riksdagen besvarad.

Till behandling i samband med förevarande proposition, i vad den avser viss skattefrihet för aktiebolaget elektrolytverken, har riksdagen förehaft en med anledning av samma proposition inom riksdagen väckt motion.

Att, såsom i förevarande proposition ifrågasättes, ett enskilt näringsföretag skall subventioneras av staten är en nyhet, som givetvis är ägnad att väcka betänkligheter, och under normala förhållanden torde något dylikt icke hava kunnat medgivas.

Med hänsyn till det nuvarande läget, då ovisst är, när någon import av koppar kan återupptagas, och då endast till ringa del möjlighet förefinnes att medelst inom landet tillgängliga eller under nuvarande omständigheter påräkneliga tillgångar kunna fylla behovet av en sådan förnödenhetsartikel som koppar, bliver det emellertid oundgängligt att bortse från eljest nog så beaktansvärda principiella betänkligheter, och det har under sådana förhållanden synts riksdagen välbetänkt att medelst statssubvention trygga tillkomsten av ett företag, vars betydelse under nuvarande omständigheter torde ligga icke minst i möjligheterna för tillgodogörande av sådana inhemska kopparfyndigheter, som det under vanliga förhållanden ej skulle löna sig att bearbeta.

Vad åter angår formen för den subvention, som riksdagen alltså funnit påkallad i förevarande fall, har det synts riksdagen ganska tvivelaktigt, om det sätt som i propositionen föreslagits kan anses vara det lämpligaste. Visserligen kan anföras, att här är fråga allenast om att avstå från skattebelopp, vilkas eftergivande är förutsättning för företagets tillkomst, därest ej annan motsvarande förmån av staten lämnas. Men redan ett av de i ärendet avgivna utlåtandena giver anledning befara, att ett sådant medgivande lätteligen kan föranleda andra liknande anspråk, vilka till och med skulle kunna komma att avse även annan direkt beskattning än sådan med kristiden omedelbart sammanhängande som krigskonjunkturskatt. I varje fall synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke ur denna synpunkt ett direkt statsunderstöd eller t. ex. ett medgivande av förmånligare villkor för tillhandahållandet av nödig kraft från statens sida varit att föredraga. För det senare fallet skulle ju vattenfallsstyrelsen kunnat hållas skadeslös, exempelvis genom statsanslag i likhet med vad som, för järnvägsstyrelsens vidkommande, under en följd av år ägt rum i avseende å fraktlindring för kalk å järnväg.

Emellertid torde ärendets brådskande beskaffenhet icke medgiva återupptagande av förhandlingar på ny grundval, och har riksdagen under nu angivna omständigheter och under uttalande av den uppfattningen, att ett medgivande av den ifrågasatta skattefriheten icke får anses för framtiden prejudicierande, funnit sig ej böra avslå Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning. Riksdagen har därvid icke förbisett att, på sätt i ovannämnda motion framhållits, medgivandet synes gå något längre än som påyrkats i avseende å tiden för skattefriheten, men tvivelaktigt lär väl kunna vara, om så i verkligheten är förhållandet, och i varje fall torde förhållandet icke kunna antagas bliva av någon avsevärd praktisk betydelse.

Med avseende å vad ovan anförts angående omfattningen av den skattefrihet, som åsyftats, och då propositionens formulering i detta hänseende synes, såsom av motionen även framgått, kunna giva anledning till det antagande, att frihet avsetts även från den såsom underlag för den kommunala beskattningen viktiga bevillningen av fast egendom samt för inkomst av kapital och arbete, har riksdagen funnit ett förtydligande härutinnan av nöden, varvid även lämpligen bort antydvas, att här är fråga allenast om efter debitering utgående och sålunda direkt beskattning.

Jämväl i ett par andra hänseenden hava förtydligande stadganden synts erforderliga, nämligen till bestämmande av dels vilket material, som skall anses bundet i anläggningen och i följd därav inbegripet i amorteringen, dels ock tidpunkten, då amorteringen skall anses slutförd och följaktligen bolaget från och med nästpåföljande år vara underkastat oinskränkt skattskyldighet.

I dessa hänseenden hava bestämmelser synts kunna meddelas i huvudsaklig överensstämmelse med grunder, som angivits i §§ 3 och 4 av det förslag till avtal mellan statens industrikommissions arbetsutskott och bolaget, som finnes återgivet i propositionen.

Slutligen har med hänsyn till den omständigheten, att i vissa avseenden synbarligen förutsättas åtaganden eller förklaranden från bolagets sida såsom villkor för skattefriheten, denna förmån synts böra göras beroende på Eders Kungl. Maj:ts särskilda beslut i frågan.

På grund av vad sålunda anförts har riksdagen, med anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt förenämnda motion, medgivit, att åt aktiebolaget elektrolytverken må till och med utgången av det kalenderår, under vilket bolagets anläggningar, inberäknat däri bundet material, amorterats, beviljas befrielse från annan till kronan efter debitering utgående skatt än bevillning av fast egen-

dom samt för inkomst av kapital och arbete ävensom inkomst- och förmögenhetsskatt samt extra inkomst- och förmögenhetsskatt; ägande Eders Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för bestämmande av ej mindre i vilken utsträckning material skall anses bundet i bolagets anläggningar än även tidpunkten, då amorteringen skall anses slutligen verkställd.

Stockholm den 16 april 1918.

Med undersåtlig vördnad.
